

ΔΙΑΣΑΦΗΝΙΣΕΙΣ

ΤΜΗΜΑ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2007-2008

ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Παράδοση (Υ) - Φ 100

Μαρία Βενιέρη

Σκοπός μας στο μάθημα αυτό είναι να προσεγγίσουμε βασικά ερωτήματα, (Τι είναι η φιλοσοφία; Γιατί χρειάζεται να φιλοσοφούμε;) και να παρουσιάσουμε κεντρικές έννοιες και προβλήματα των κυρίων φιλοσοφικών κλάδων. Θα εστιάσουμε το ενδιαφέρον μας στη μεταφυσική (Τι υπάρχει;) και τη γνωσιολογία (Τι μπορούμε να γνωρίσουμε;) αλλά θα ασχοληθούμε και με θέματα της ηθικής και πολιτικής φιλοσοφίας.

Βασική βιβλιογραφία: Ν. Αυγελής, *Εισαγωγή στη φιλοσοφία* (Θεσσαλονίκη 2003), Χ. Θεοδωρίδης, *Εισαγωγή στη φιλοσοφία* (Αθήνα 1955 και ανατυπώσεις), Θ. Βέικος, *Εισαγωγή στη φιλοσοφία* (Αθήνα: Θεμέλιο 1989), Ν. Warburton, *Φιλοσοφία: Τα βασικά ζητήματα*. (Αθήνα: Περίπλους 1999)

ΛΟΓΙΚΗ

Παράδοση (Υ) - Φ 120

Γιώργος Μαραγκός

Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση με τις κυριότερες έννοιες και μεθόδους της σύγχρονης συμβολικής λογικής. Παρουσιάζονται στοιχεία από τον προτασιακό και τον κατηγορηματικό λογισμό και αναδεικνύονται ομοιότητες και διαφορές της συμβολικής γλώσσας με τη φυσική, ομιλούμενη γλώσσα. Εισάγονται μέθοδοι που επιτρέπουν να αποτιμάται η ορθότητα απλών επιχειρημάτων. Το μάθημα έχει εν πολλοίς φροντιστηριακό χαρακτήρα και η παρακολούθηση είναι ευκαταία. Διανέμονται σημειώσεις.

ΗΘΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Παράδοση (Υ) - Φ 130

Κωνσταντίνος Σαργέντης

Το μάθημα αποτελεί εισαγωγή στην ηθική φιλοσοφία. Θα προσεγγίσουμε τα κύρια προβλήματα της φιλοσοφικής ηθικής διακρίνοντας τρία θεμελιώδη ερωτήματα: (1) Τι οφείλω να πράττω; (2) Γιατί αυτή πράξη είναι ηθικά ορθή; (3) Τι σημαίνουν οι ηθικές μας έννοιες; Μέσα από την εξέταση αυτών των ερωτημάτων θα μπορέσουμε να δούμε πώς διακρίνεται η φιλοσοφική ηθική τόσο από την καθημερινή μας ηθική κατανόηση όσο και από άλλους φιλοσοφικούς κλάδους, ενώ επιπλέον θα δούμε τις απαντήσεις που έχουν δοθεί σ' αυτά στην ιστορία της ηθικής φιλοσοφίας από τους κλασικούς εκπροσώπους της (φιλοσόφους, σχολές, θεωρίες). Χρήσιμες κατά την εξέταση μας θα είναι δύο κεντρικές διακρίσεις: Μια διάκριση τριών επιπέδων της φιλοσοφικής ηθικής (περιγραφική ηθική, κανονιστική ηθική, μεταηθική), και μια διάκριση δύο προοπτικών ή τρόπων πρόσβασης στην ηθική (της εσωτερικής και της εξωτερικής προοπτικής).

Στόχος του εισαγωγικού αυτού μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τις βασικές έννοιες και τα βασικά προβλήματα της φιλοσοφικής ηθικής, ώστε να είναι σε θέση στην συνέχεια των σπουδών τους να παρακολουθήσουν πιο ειδικά μαθήματα ηθικής φιλοσοφίας.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

Παράδοση (Υ) - Φ 160

Γιώργος Καραμανώλης

Το μάθημα θα διεξέλθει την ιστορία της αρχαίας φιλοσοφίας από τις πρώτες της αρχές με τους Ίωνες φιλοσόφους, την κλασική φιλοσοφία του Πλάτωνα και του Αριστοτέλη, μέχρι και την Ελληνιστική εποχή. Στόχος του μαθήματος θα είναι να εισαγάγει τους φοιτητές στα βασικά φιλοσοφικά προβλήματα, όπως παρουσιάζονται στα κλασικά κείμενα, και να τους εξοικειώσει με τις βασικούς όρους και τις θέσεις των αρχαίων φιλοσόφων. Θα μοιράζονται κείμενα (πρωτότυπο και μετάφραση) για συζήτηση και η γνώση τους θα εξεταστεί. Βασικό εγχειρίδιο θα είναι αυτό του Μ. Vegetti, *Ιστορία της Αρχαίας Φιλοσοφίας*, αλλά θα δοθεί και σύντομη βιβλιογραφία

Βασιλική Τσακίρη

Στο μάθημα αυτό θα αναλυθεί διεξοδικά ένα από τα σημαντικότερα έργα του γερμανικού ιδεαλισμού, οι *Έρευνες για την ουσία της ανθρώπινης ελευθερίας* του F.W. Schelling. Το έργο αυτό ανήκει στα έργα της μεσαίας περιόδου του φιλοσόφου και σηματοδοτεί μια στροφή στην σκέψη του και μια ρήξη με την πρώιμη φιλοσοφία του της «ταυτότητας». Είναι ένα έργο κομβικής σημασίας στο μέτρο που θέτει εκ νέου το ερώτημα της ελευθερίας την οποία μελετά στο αρχέγονο βάθος της. Η ανθρώπινη ελευθερία θεωρείται από τον Schelling ως η δυνατότητα «για το καλό και το κακό» και με αυτή την διαπίστωση ανοίγει νέους ορίζοντες για την κατανόηση του ανθρώπινου υποκειμένου, του κακού αλλά και της θεοδικίας.

Χλόη Μπάλλα

Από τα πιο πολυδιαβασμένα φιλοσοφικά κείμενα, η *Πολιτεία* θέτει και απαντά σε μια σειρά από διαφορετικά ερωτήματα, όπως: τι είναι δικαιοσύνη, πώς λειτουργεί η ανθρώπινη ψυχή, ποια είναι η χρησιμότητα της τέχνης, ποιο είναι το περιεχόμενο της γνώσης. Ύστερα από μια εισαγωγή στο έργο του Πλάτωνα, και κυρίως στην ιδιαιτερότητα του πλατωνικού διαλόγου (προτεινόμενα κείμενα: Michael Frede, "Ο Πλάτων και η μορφή του διαλόγου": Harvey Yunis, "Η προτρεπτική ρητορική της *Πολιτείας* του Πλάτωνα", σε ελληνική μετάφραση Λάμπρου Σπηλιόπουλου και Μάνιας Μεζίτη αντιστοίχως, υπό δημοσίευση), θα παρακολουθήσουμε τα επιχειρήματα του Πλάτωνα μέσα από το κείμενο (προτεινόμενη μετάφραση Ν.Μ. Σκουτερόπουλου, εκδόσεις Πόλις, 2002). Προτεινόμενη οργάνωση των συναντήσεων που θα αφιερωθούν στη μελέτη του κειμένου: 1. Σωκράτης και Σοφιστές: Το πρώτο βιβλίο της *Πολιτείας* (παράλληλο κείμενο: *Γοργίας*). 2. δεύτερο και τρίτο βιβλίο: Παραγωγή και εκπαίδευση των φυλάκων. 3. τέταρτο βιβλίο: Μέρη της πόλης, μέρη της ψυχής. Η οργάνωση των αρετών. 4. πέμπτο βιβλίο: γυναίκες βασιλείς; (παράλληλο κείμενο: Αριστοφάνης, *Εκκλησιάζουσες*). 5. πέμπτο και έκτο βιβλίο: ο ρόλος, το περιεχόμενο και η χρησιμότητα της φιλοσοφίας. 6. έκτο και έβδομο βιβλίο: γνωσιολογία-μεταφυσική: Ήλιος, Γραμμή, Σπήλαιο. 7. έβδομο βιβλίο: η εκπαίδευση των φιλοσόφων βασιλέων κι η επιστροφή στο σπήλαιο. 8. όγδοο και ένατο βιβλίο: Η αδικία στην ψυχή και την πολιτεία/παραγωγή και κριτική των πολιτευμάτων. 9-10. δέκατο βιβλίο: η κριτική στην τέχνη/Ο μύθος του Ηρώδου.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Annas, J., *Εισαγωγή στην Πολιτεία του Πλάτωνα*, μτφ. Χ. Γραμμένου, Αθήνα: Καλέντης, 2006.

E. Barker, *Ο πολιτικός στοχασμός στην αρχαία Ελλάδα*. Μτφ. Κων. Κολιόπουλος, Αθήνα: Ποιότητα, 2007.

G.R.F. Ferrari, επιμ. *The Cambridge Companion to Plato's Republic*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007.

Pappas, N., *Πολιτεία του Πλάτωνα. Ένας οδηγός ανάγνωσης*, μτφ. Δ. Παπαγιαννάκος, Αθήνα: Εκδόσεις Οκτώ, 2006.

Π. Σούρλας, *Φιλοσοφία του Δικαίου. Μια ιστορική εισαγωγή. Τόμος Α: Αρχαιότητα*. Αθήνα: Σάκκουλας, 2000.

Κωνσταντίνος Ανδρουλιδάκης

Η φιλοσοφία της θρησκείας εξετάζει κριτικά το νόημα (την «ουσία») και την ενδεχόμενη αλήθεια της θρησκείας. Ορισμένα από τα ερωτήματα που θέτει είναι: Τι είναι η θρησκεία; Ποια είναι η σχέση των ιστορικών θρησκειών με τη λεγόμενη «φυσική θρησκεία» και τη ζητούμενη «έλλογη θρησκεία»; Τι σημαίνει «Θεός»; Υπάρχει εκείνο που αποκαλείται «Θεός»;

Στο μάθημα θα επιχειρηθεί μια συνοπτική παρουσίαση των κυριότερων ζητημάτων της φιλοσοφίας της θρησκείας από ιστορική και συστηματική άποψη.

Βασική βιβλιογραφία

Κ. Άρμστρονγκ, *Η ιστορία του Θεού*, μετάφραση Φ. Τερζάκης, Αθήνα: Φιλίστωρ 1996.

Ι. Καντ, *Η θρησκεία εντός των ορίων του Λόγου και μόνο*, μετάφραση Κ. Ανδρουλιδάκης, Αθήνα: Πόλις (υπό έκδοση).

Φ. Σλάιερμάχερ, *Για τη θρησκεία: Λόγοι προς τους μορφωμένους περιφρονητές της*, μετάφραση Κ. Ανδρουλιδάκης, Αθήνα: Παπαζήσης 1997.

R. Schaeffler, *Religionsphilosophie*, Φράιμπουργκ-Μόναχο: Alber, 2^η έκδ. 2002.

Κωνσταντίνος Σαργέντης

Θα μπορούσαμε να συνοψίσουμε σε δύο τα κεντρικά ερωτήματα της φιλοσοφίας της πράξης: α) Τι είναι οι πράξεις; β) Πώς εξηγούνται οι πράξεις; Η πρώτη ερώτηση αφορά τη φύση των πράξεων, η δεύτερη την εξήγησή τους. Μια φιλοσοφική θεωρία της πράξης έχει λοιπόν να απαντήσει σ' αυτά τα δύο ερωτήματα. Η απάντηση σ' αυτά τα ερωτήματα μπορεί εν μέρει να συμπεριλάβει λύσεις στα

προβλήματα νου-σώματος, ελευθερίας της βούλησης, ηθικής ευθύνης και πρακτικής ορθολογικότητας. Κυρίως όμως έχει να αντιμετωπίσει τα ζητήματα (α) της *αιτιότητας* των πράξεων, και (β) του *εμπρόθετου* των πράξεων. Στο μάθημα θα εξετάσουμε αυτά τα θέματα μέσα από τις προσεγγίσεις των Davidson, Mele, Frankfurt, Audi, Ginet, Hornsby κ.α.

ΘΕΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ (ΚΛΑΣΙΚΗ ΕΠΟΧΗ)

Παράδοση - ΦΒ 240.1

Χλόη Μπάλλα

Θα ασχοληθούμε με βασικά θέματα και έννοιες της αρχαίας πολιτικής φιλοσοφίας, όπως: η σύλληψη της κοσμικής δικαιοσύνης από τους Προσωκρατικούς φιλοσόφους· η ανάδυση της έννοιας του κοινωνικού συμβολαίου στο πλαίσιο της Σοφιστικής Κίνησης· το πρόβλημα της υπακοής του πολίτη (Πλάτων, *Απολογία* και *Κρίτων*)· η σχέση φιλοσοφίας, εκπαίδευσης και πολιτείας (Πλάτων, *Πολιτεία*)· η κριτική του νόμου (Πλάτων, *Πολιτικός*, *Νόμοι*)· ο ορισμός της δικαιοσύνης (Πλάτων, *Πολιτεία*· Αριστοτέλης, *Ηθικά Νικομάχεια*)· η έννοια του φύσει πολιτικού ζώου (Αριστοτέλης, *Πολιτικά*).

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

E. Barker, *Ο πολιτικός στοχασμός στην αρχαία Ελλάδα*. Μτφ. Κων. Κολιόπουλος. Αθήνα: Ποιότητα, 2007.

R. Kraut, *Aristotle. Political Philosophy*. Oxford University Press, 2002.

J. de Romilly, *Οι μεγάλοι Σοφιστές στην Αθήνα του Περικλή*. Μτφ. Φ. Κακριδής. Αθήνα: Καρδαμίτσα, 1994.

Ch. Rowe και M. Schofield, επιμ., *The Cambridge History of Greek and Roman Political Thought*. Cambridge: Cambridge University Press, 2000.

Malcolm Schofield, *Plato: Political Philosophy*. Οξφόρδη: Oxford University Press, 2006.

Π. Σούρλας, *Φιλοσοφία του Δικαίου. Μια ιστορική εισαγωγή. Τόμος Α: Αρχαιότητα*. Αθήνα: Σάκκουλας, 2000.

ΘΕΩΡΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΣΜΩΝ

Παράδοση - ΦΒ 242.1

Κώστας Κουκουζέλης

Στο παρόν μάθημα παρουσιάζονται κριτικά κλασικές και μοντέρνες θεωρίες για το τι είναι δίκαιο και τι δικαιοσύνη με ταυτόχρονη έμφαση στους στοχαστές που τις παρήγαγαν και τα κεντρικά προβλήματα που έθεσαν. Έτσι θα ξεκινήσουμε εξετάζοντας τις θεωρίες του φυσικού δικαίου και τη σύγχρονη διαμάχη με το νομικό θετικισμό επικεντρώνοντας το ενδιαφέρον μας στο ρόλο του δικαίου, και σε ζητήματα πολιτικής ελευθερίας, ισότητας, συνταγματισμού, και σχέσης κράτους-ατόμου. Στη συνέχεια θα περάσουμε σε σύγχρονες θεωρίες δικαιοσύνης όπως το φιλελευθερισμό του Rawls και τη νεοφιλελεύθερη οπτική του Nozick. Θα εξετάσουμε τη σχέση δικαίου και ηθικής, το ζήτημα της υποχρέωσης υπακοής στο δίκαιο, καθώς και τη φιλοσοφία της ποινικοποίησης. Δεν θα παραλείψουμε, τέλος, να προσεγγίσουμε το δίκαιο μέσω της κριτικής νομικής θεωρίας καθώς και της σχέσης του με τη λογοτεχνία (Kafka).

ΘΕΜΑΤΑ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Παράδοση - ΦΒ 250.1

Αικατερίνη Μπαντινάκη

Το μάθημα αυτό είναι μια εισαγωγή στα βασικά ζητήματα της σύγχρονης αισθητικής και φιλοσοφίας της τέχνης. Θα εξετάσουμε θέματα που εστιάζουν στο φαινόμενο της τέχνης εν γένει (όπως για παράδειγμα, ο ορισμός της τέχνης, η οντολογία του έργου τέχνης, και η έννοια του ρεαλισμού στην τέχνη) αλλά και θέματα που εστιάζουν σε συγκεκριμένες μορφές τέχνης (όπως για παράδειγμα, η φύση της ζωγραφικής, η έκφραση στη μουσική, και η αμεσότητα της φωτογραφίας).

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΕΩΤΕΡΙΚΗ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ

Παράδοση - ΦΒ 250.2

Μαρία Τάταρη

Γύρω στον 18ο αιώνα γεννιέται η αισθητική ως φιλοσοφικός κλάδος με αντικείμενο το ωραίο της τέχνης. Τις καλές τέχνες όριζαν μέχρι τότε μια συγκεκριμένη θεματολογία και μια απαιτούμενη δεξιότητα, τις όριζαν δηλαδή πραγματιστικά κριτήρια τρόπων του ποιείν. Η αισθητική προκύπτει όταν τα εν λόγω κριτήρια εξαλείφονται, η θεματολογία καθίσταται δευτερεύουσα και καταρρέουν τα μοντέλα που η δεξιότητα του εκάστοτε καλλιτέχνη όφειλε να πραγματώσει. Η φιλοσοφία αναλαμβάνει τότε τον δύσκολο ρόλο να ορίσει την τέχνη τη στιγμή που απουσιάζει κάθε εκ των προτέρων δοσμένη έννοια η οποία να οροθετεί τον χώρο της τέχνης. Επιζητεί να προσδιορίσει το ίδιο της τέχνης η οποία γεννιέται πλέον στη σύζευξη μιας παραγωγικής με μια δεκτική δραστηριότητα χωρίς τη μεσολάβηση ενός μοντέλου ή μιας προϋπάρχουσας για το ωραίο έννοιας. Στο μάθημα θα ανιχνεύσουμε έναν κοινό για τη νεωτερική παράδοση της αισθητικής προβληματισμό μέσα από την *Εισαγωγή στην Αισθητική* του Χέγκελ.

Συλβάνα Χρυσakoπούλου

Στο παρόν μάθημα θα εξεταστούν λεπτομερώς οι θεωρίες με φιλοσοφικές αξιώσεις που αναπτύχθηκαν στον ελλαδικό χώρο κατά την αρχαϊκή και προκλασική περίοδο. Πρόκειται για θεωρίες που εκπονήθηκαν από τους λεγόμενους Προσωκρατικούς φιλοσόφους και ειδικότερα τους πρώτους Ίωνες Φυσικούς Φιλοσόφους, τον Πυθαγόρα, τον Ηράκλειτο, τον Πυθαγόρα και τον κύκλο του, τους Ελεάτες, τους Ατομιστές και τον Αναξαγόρα.

Σπύρος Τέγος

Στο μάθημα αυτό θα εξεταστούν κείμενα των μεγάλων φιλοσοφικών συστημάτων του 17^{ου} αιώνα με έμφαση στη γνωσιολογική και θεολογική τους διάσταση. Θα δοθεί ιδιαίτερο βάρος στην εξέταση της έννοιας της μεταφυσικής στο βαθμό που η τελευταία καθορίζει τη σχέση γνωσιολογίας και θεολογίας καθώς και στον τρόπο σύμφωνα με τον οποίο τα μεγάλα μεταφυσικά συστήματα του 17^{ου} αιώνα (κυρίως Ντεκαρτ, Σπινόζα, Χομπς) διαμορφώθηκαν ασκώντας κριτική στην αρχαία και σχολαστική μεταφυσική. Προϋπόθεση για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος είναι η σύνδεση των μεταφυσικών συστημάτων με την επιστημονική μέθοδο και γνώση της εποχής τους. Επιπλέον, η διαλεύκανση αυτής της σχέσης θα επιτρέψει την καλύτερη κατανόηση της κριτικής της μεταφυσικής που άρχισε να ασκείται ήδη από τον 17^ο αιώνα στα πλαίσια του εμπειρισμού και κορυφώνεται κατά τον 18^ο αιώνα με την φιλοσοφία του Χιουμ.

Κωνσταντίνος Καβουλάκος

Η παράδοση έχει σαν στόχο της να εισαγάγει στις θεμελιώδεις έννοιες και στη μέθοδο της ώριμης πρακτικής φιλοσοφίας του κορυφαίου εκπρόσωπου του γερμανικού ιδεαλισμού Γκέοργκ Β.Φ. Χέγκελ. Έχοντας ήδη διατυπώσει τις βασικές γραμμές του συστήματός του στην *Εγκυκλοπαίδεια των φιλοσοφικών επιστημών*, ο Χέγκελ προχώρησε στη δημοσίευση των *Βασικών κατευθύνσεων της φιλοσοφίας του δικαίου* (1920). Από το βιβλίο αυτό θα μας απασχολήσει κυρίως η «Εισαγωγή», όπου ο Χέγκελ πραγματεύεται την ιδέα του δικαίου ως ενότητα της έννοιας και της πραγματικότητάς του. Ιδιαίτερο βάρος θα δοθεί στην κατανόηση αυτής της διαλεκτικής ενότητας, η οποία επέτρεψε στον Χέγκελ τη διατύπωση μιας θεωρίας που συνθέτει τη νεώτερη παράδοση του φυσικού δικαίου με εκείνη της ιστορικής σχολής του δικαίου, υπερβαίνοντας την μονομέρεια και την αντίθεσή τους σε έναν νέο τρόπο θεώρησης. Όπως και στον Καντ, θεμέλιο της εγελιανής ηθικής και πολιτικής θεωρίας είναι η ηθικοφιλοσοφική έννοια της ελεύθερης βούλησης, στην οποία δίδεται όμως μια νέα, διαλεκτική σημασία. Τέλος θα μας απασχολήσει το δίκαιο ως βασικό συστατικό του λεγόμενου «αντικειμενικού πνεύματος». Η σύντομη αναφορά στη διαλεκτική ανάπτυξη των βαθμίδων του δικαίου (αφηρημένο δίκαιο, ηθικότητα, εθιμικότητα) θα προετοιμάσει μια προσεκτικότερη εξέταση της εγελιανής θεώρησης της οικογένειας, ως ενός παραδείγματος που μπορεί να βοηθήσει στην καλύτερη κατανόηση της βασικών εγελιανών εννοιών, αλλά και της συμβολής τους σε μια περιεκτική θεωρία της νεωτερικής κοινωνίας και πολιτείας.

Βιβλιογραφία: Γκ. Χέγκελ, *Βασικές κατευθύνσεις της φιλοσοφίας του δικαίου*, Δωδώνη 2004, Ζ.-Π. Λεφέβρ, Π. Μασερέ, Ο *Έγελος και η κοινωνία*, Εστία 1998, Γ. Ρίππερ, *Ο Έγελος και η γαλλική επανάσταση*, Εστία 1999.

Βασιλική Τσακίρη

Στο μάθημα αυτό θα ασχοληθούμε κυρίως με τρεις προσεγγίσεις της ηθικής που αποτελούν σε μεγάλο βαθμό κριτικές απαντήσεις στον φορμαλισμό της καντιανής ηθικής. Αναλυτικότερα θα αναφερθούμε αρχικά στην φιλοσοφία του δικαίου του Χέγκελ και στην διάκριση μεταξύ ήθους (Sittlichkeit) και ηθικότητας (Moralität). Στην συνέχεια θα στραφούμε στην μελέτη της κριτικής του Kierkegaard στην ηθική σφαίρα όπως αυτή διαμορφώνεται κυρίως στο έργο του *Φόβος και Τρόμος* αναδεικνύοντας ταυτόχρονα την σημασία της έννοιας της «δεύτερης ηθικής» για την πληρέστερη κατανόηση του ηθικού φαινομένου στα πλαίσια της φιλοσοφίας του. Τέλος, θα μελετήσουμε την γενεαλογική κριτική του Nietzsche στην ηθική και την μεταφυσική κυρίως βασιζόμενοι στα έργα του *Η Γενεαλογία της Ηθικής* και *Πέραν του καλού και του κακού*. Σκοπός μας είναι πέραν της αναπτύξεως των επιμέρους κριτικών και των φιλοσοφικών συστημάτων που προκύπτουν από αυτές να αναδείξουμε τον κοινό παρονομαστή που συνδέει τις φαινομενικά ασύμβατες θεωρήσεις των ανωτέρω φιλοσόφων

Συλβάννα Χρυσάκοπούλου

Στο παρόν σεμινάριο θα εξεταστούν τα κάτωθι ζητήματα:
Διάκριση φυσικής και μεταφυσικής κατα Πλάτωνα και Αριστοτέλη
Εισαγωγή στις κοσμολογικές και θεολογικές αντιλήψεις όπως απαντούν στους προσωκρατικούς φιλοσόφους, στον Πλατωνικό *Τίμαιο* και τα Αριστοτελικά *Φυσικά* και *Μετά τα Φυσικά*.

Γιώργος Μαραγκός

Το σεμινάριο χωρίζεται σε δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος, θα μελετηθούν κυρίως κείμενα του Καρτέσιου υπέρ του δυϊσμού. Στο δεύτερο μέρος, θα μελετηθούν κυρίως κείμενα των U.T. Place και J.J.C. Smart υπέρ του υλισμού. Το σεμινάριο απευθύνεται πρωτίστως σε φοιτήτριες και σε φοιτητές του Φ. Κ. Σ. που φοιτούν στο έβδομο εξάμηνο. Όσες και όσοι επιθυμούν να παρακολουθήσουν το σεμινάριο πρέπει να έχουν ήδη ολοκληρώσει επιτυχώς μάθημα σχετικό με τη Φιλοσοφία του Νου.

Κώστας Κουκουξέλης

Το σεμινάριο αποτελεί μια εισαγωγή στη σύγχρονη πολιτική φιλοσοφία. Αυτή την τελευταία την πραγματεύεται μέσω της φιλελεύθερης εκδοχής της όπως αυτή παρουσιάζεται στο σημαντικό δοκίμιο του Αμερικανού φιλοσόφου Thomas Nagel, *Ισότητα και Μεροληψία*. Ο Nagel διαπραγματεύεται εκ νέου κλασικά και σύγχρονα ερωτήματα της πολιτικής φιλοσοφίας μέσω του βασικού μεθοδολογικού και οντολογικού διαχωρισμού μεταξύ της «προσωπικής» και της «απρόσωπης» σκοπιάς θεώρησης των πραγμάτων. Στην πρώτη σκοπιά εντάσσονται οι προσωπικοί μας δεσμοί, ενώ στη δεύτερη οι απαιτήσεις και οι κανόνες που θεσπίζει η κοινότητα στο όνομά μας. Ο Nagel διατείνεται ότι αυτός ο διαχωρισμός δεν υπάρχει στον κόσμο, αλλά είναι ριζωμένος εντός της ψυχής του ανθρώπου, μια καταρχήν πλατωνική θέση για τη σύνδεση ψυχής και πολιτείας. Η λύση όμως δε μπορεί να είναι πλατωνική και ο Nagel εξετάζει τη δυνατότητα εναρμόνισης αυτών των δυο σκοπιών θεώρησης μέσα από ένα καντιανό πρίσμα. Κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου θα συζητήσουμε ζητήματα που αφορούν το ρόλο της ουτοπίας στην πολιτική σκέψη, νομιμοποίησης του κράτους, ισότητας και ανισότητας, θεμελίωσης δικαιωμάτων, το ζήτημα της ανεκτικότητας και της πολυπολιτισμικότητας καθώς και το φλέγον θέμα της δυνατότητας εγκαθίδρυσης παγκόσμιας δικαιοσύνης.

Πάνος Θεοδώρου / Αντώνης Γεωργούλας (Συνδιδασκαλία)

Στο σεμινάριο, το οποίο έχει διπλό κωδικό, θα μελετήσουμε δύο διαφορετικά επίπεδα που αφορούν στη σχέση της κοινωνιολογίας και της ανθρωπολογίας με τις αξίες. Το πρώτο είναι οι αξίες ως αντικείμενο των κοινωνικών επιστημών και οι τρόποι κατασκευής του. Το δεύτερο, στο οποίο εμπλέκεται και η φιλοσοφία, είναι η σχέση των κοινωνιο-επιστημών με τις αξίες. Σε αυτό το επίπεδο θα απαντήσουμε στα ερωτήματα που αφορούν στην αξιολογική ουδετερότητα και στους διαφόρους τρόπους αξιολογικής δέσμευσης.

Σπύρος Τέγος

Στο πλαίσιο της σχέσης συνέχειας και ασυνέχειας κατά την μετάβαση από τον 17ο αιώνα των μεγάλων φιλοσοφικών συστημάτων στον αιώνα του Διαφωτισμού (18^{ος} αιώνας) θα αναλυθούν οι διαφορετικές σχολές ευρωπαϊκής φιλοσοφίας (εμπειρισμός, αισθησιοκρατία, υλισμός, ορθολογισμός) οι οποίες δεν ταυτίζονται απόλυτα με τις εθνικές φιλοσοφικές παραδόσεις (βρετανική, γαλλική, γερμανική) αλλά οργανώνονται μέσα από ένα πλέγμα δικτύου ανταλλαγών που συγκροτούν τελικά το πεδίο της νεότερης ευρωπαϊκής φιλοσοφίας. Οι παραδόσεις αυτές θα αναλυθούν αυτόνομα και όχι ως προ-καντιανές φιλοσοφικές προσεγγίσεις δηλαδή θα εξεταστούν καταρχάς ανεξάρτητα από τις μετακαντιανές και νεοκαντιανές αναγνώσεις τους. Στη συνέχεια θα εξεταστεί η καντιανή επανάσταση και ο τρόπος που επανερμηνεύθηκαν μέσα από το καντιανό πρίσμα τα κυρίαρχα ρεύματα του ευρωπαϊκού Διαφωτισμού. Στόχος είναι η ανάδειξη της ετερογένειας και πολυπλοκότητας του φαινομένου του ευρωπαϊκού Διαφωτισμού.

Κωνσταντίνος Ανδρουλιδάκης

Το έργο του Φ. Σίλλερ (1759-1805) *Περί της αισθητικής παιδείας του ανθρώπου* (1795) θεωρείται ως το κυριότερο φιλοσοφικό έργο του Γερμανού ποιητή και στοχαστή. Εκτός από το εκ πρώτης όψεως κεντρικό θέμα του, την αισθητική παιδεία, πραγματεύεται ακόμη τη φιλοσοφία της ιστορίας και του πολιτισμού, την ανθρωπολογία, την αισθητική, την ηθική, αλλά και τη μεταφυσική του Σίλλερ. Το έργο αυτό αναγνωρίζεται σήμερα ως θεμελιακό για τη διαμόρφωση του ρομαντισμού και του γερμανικού ιδεαλισμού (για τη μετάβαση από τη φιλοσοφία του Καντ σε εκείνη του Έγκελου). Στο Σεμινάριο θα μελετήσουμε ορισμένα από τα κυριότερα θέματα της φιλοσοφίας του Σίλλερ.

Βιβλιογραφία

Φ. Σίλλερ, *Περί της αισθητικής παιδείας του ανθρώπου*. Μετάφραση, σημειώσεις, επιλεγόμενα Κώστας Ανδρουλιδάκης, Αθήνα: Ιδεόγραμμα 2006.

F. Schiller, *Καλλίας ή περί του κάλλους*. Επιμέλεια, σχόλια, επίμετρο Γιώργος Ξηροπαϊδής, Μετάφραση Μ. Κοντοπούλου κ.α., Αθήνα: Πόλις, 2005.

Στο Σεμινάριο θα δοθεί περαιτέρω ειδική βιβλιογραφία

Μαρία Βενιέρη

Η φιλοσοφία μέχρι τα μέσα του 20ού αιώνα ήταν σχεδόν αποκλειστικά ανδρική υπόθεση. Παρ' όλα αυτά ήδη από την αρχαιότητα υπήρξαν γυναίκες που συμμετείχαν στο φιλοσοφικό γίγνεσθαι είτε με αυτοτελή έργα τους, είτε ακόμη και μέσω της αλληλογραφίας τους με διασήμους φιλοσόφους. Στο μάθημα αυτό θα εξεταστεί η ζωή και το έργο γυναικών φιλοσόφων από την αρχαιότητα μέχρι τις μέρες μας, σε σχέση με τις εκάστοτε κοινωνικές και πνευματικές συνθήκες, με στόχο να καταδειχθεί η συμβολή τους στη φιλοσοφική σκέψη, αλλά και να φωτιστούν ορισμένες πτυχές του προβλήματος της θέσης της γυναίκας στη Δύση. Για το σκοπό αυτό θα μελετηθεί και το έργο γυναικών, όπως η Mary Wollstonecraft και η Simone de Beauvoir, οι οποίες έθεσαν το θεωρητικό υπόβαθρο για την υπεράσπιση της ισότητας των φύλων.

Αντικείμενο της έρευνας μας θα είναι οι εξής γυναίκες φιλόσοφοι:

Στην αρχαιότητα: Η πυθαγόρεια Θεανώ, η κυνική Ιππαρχία και η Υπατία η Αλεξανδρινή

Στον μεσαίωνα: Η Hildegard von Bingen

17^{ος} - 18^{ος} αι.: Η Ann Conway και η Mary Wollstonecraft

20^{ος} αι.: Η Rosa Luxemburg, η Hanna Arendt, η Simone de Beauvoir, η Iris Murdoch, η Philippa Foot, η Judith J. Thomson, η Onora O' Neill, η Martha Nussbaum, η Susan Haack η Helen Longino και η Έλλη Λαμπρίδη

Σταυρούλα Τσινόρεμα

Η φιλοσοφία του Kant αποτελεί κορύφωση του αιτήματος του Διαφωτισμού υπέρ της ελευθερίας της ανθρώπινης σκέψης και πράξης εναντίον κάθε μορφής δογματισμού και φονταμενταλισμού. Στόχος του σεμιναρίου είναι η κριτική πραγμάτευση του αιτήματος της ελευθερίας και των όρων δυνατότητάς της μέσα από εξέταση κομβικών επιχειρημάτων του καντιανού έργου. Η ιδέα της ελευθερίας προσεγγίζεται ως όρος δυνατότητας τόσο της θεωρητικής σκέψης όσο και της πράξης, αλλά και ως κανονιστικό αίτημα και θεμελιώδης αξία, στην οποία συνίσταται η καντιανή ιδέα της ανθρωπότητας ως «αυτο-σκοπού». Αφετηρία των επεξεργασιών του σεμιναρίου θα αποτελέσει η μεταφυσική της ελευθερίας, όπως τίθεται στην Τρίτη Αντινομία της *Κριτικής του Καθαρού Λόγου*. Θα αναλυθεί ο χαρακτηρισμός της ελευθερίας ως ιδέας του λόγου, θα προσεγγισθεί η διάκριση ανάμεσα στην αρνητική και τη θετική έννοια της ελευθερίας, θα αναδειχθεί η σχέση ανάμεσα στις ιδέες της ελευθερίας, του λόγου, του νόμου, της φύσης και της ευτυχίας. Θα αποτιμηθούν οι υποδηλώσεις των καντιανών αναλύσεων τόσο για τη θεωρητική όσο και την ηθική και πολιτική φιλοσοφία.

Θα συζητηθούν αποσπάσματα από έργα του Kant, μεταξύ των οποίων επιλεγμένα μέρη από τα *Θεμέλια της Μεταφυσικής των Ηθών* (1785), *Κριτική του Πρακτικού Λόγου* (1788), *Μεταφυσική των Ηθών* (1797), *Για την Αιώνια Ειρήνη* (1795), «Διένεξη των Σχολών», «Τι σημαίνει προσανατολίζομαι στην σκέψη» (από Kant, *Δοκίμια*, μτφ. Ε. Παπανούτσου)... – τα οποία θα αποτελέσουν βάση για την εκπόνηση γραπτών εργασιών.

ΔΙΑΣΑΦΗΝΙΣΕΙΣ

Τ Μ Η Μ Α
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2007-2008

ΤΟΜΕΑΣ ΘΕΩΡΙΑΣ & ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ Ι	Παράδοση (Υ) – ΚΨΑ 050
Βασιλική Τσούρτου	<i>Παρασκευή 14:30-17:30, Δ3-7Α</i>
<p>Θα αναπτυχθούν οι βασικές θεωρίες / σχολές, το αντικείμενο και η μεθοδολογία της Ψυχολογίας ως Επιστήμης του Ανθρώπου, στο πλαίσιο της συνεργασίας της με άλλες επιστήμες- φιλοσοφία, κοινωνιολογία, ανθρωπολογία, βιολογία, ιατρική, νευροεπιστήμες. Επιμέρους θεματικές: βιολογικές βάσεις της ψυχολογίας, ανθρώπινη ανάπτυξη, συνείδηση και αντίληψη, μάθηση-μνήμη- σκέψη, γλώσσα και σκέψη. Η παράδοση θα βασιστεί στο εγχειρίδιο: <i>Εισαγωγή στην Ψυχολογία</i> του Hilgard (τόμος Α / Εκδόσεις Παπαζήση).</p>	
ΘΕΩΡΙΕΣ ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ	Παράδοση - ΚΨΑ 080
Δέσποινα Σταματοπούλου	<i>Παρασκευή 11:30-14:30, Δ2-Α</i>
<p>Ο όρος “φαντασία” παίζει ένα κεντρικό ρόλο σε πολλές περιοχές επιστημονικής γνώσης όπως η φιλοσοφία, η αισθητική και η λογοτεχνία. Αντίθετα, στην ψυχολογία διαφαίνεται μια ιδιαίτερη καθυστέρηση στην μελέτη των φαντασιακών λειτουργιών, η οποία έχει τις ρίζες της στις φιλοσοφικές αντιπαραθέσεις δια μέσου των αιώνων που αφορούν τον όρο αυτό. Το μάθημα αυτό θα εστιάσει σε μια διερεύνηση των χρήσεων και των τύπων των φαντασιακών λειτουργιών κατά την παιδική και την ώριμη ηλικία, παίρνοντας υπ’ όψη του σχετικές προσεγγίσεις που προέρχονται από το χώρο της Ψυχολογίας όπως συμβολικό παιχνίδι, φαντασία και συναισθήματα, σκέψη πέρα από πιθανότητες, νοητικές εικόνες και δημιουργικότητα. Η προσέγγιση αυτή θα εμπλουτιστεί με σχετικά επιχειρήματα όπως αυτά διατυπώνονται από την σύγχρονη Φιλοσοφία του Νου που ασχολείται με την φιλοσοφική ανάλυση των ψυχολογικών δεδομένων εστιάζοντας στην ικανότητα των ανθρώπων να κατανοούν φαντασιακά τα συναισθήματα και τις σκέψεις των άλλων, τόσο στην καθημερινότητα τους όσο και στο χώρο της τέχνης.</p>	
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	Παράδοση - ΚΨΑ 060
Τηλέμαχος Ιατρίδης	<i>Δευτέρα 14:30-17:30, Δ2-Β</i>
<p>Στόχοι του μαθήματος είναι α) η εξοικείωση με κλασικές και σύγχρονες προσεγγίσεις ως προς την οπτική και το αντικείμενο της κοινωνικής ψυχολογίας, και β) η επαφή με κεντρικά στοιχεία της προβληματικής που αναπτύσσεται σε καθιερωμένα πεδία έρευνας. Τα θεματικά πεδία που εξετάζονται περιλαμβάνουν: στάσεις και αλλαγή των στάσεων· κοινωνική επιρροή· αιτιακές αποδόσεις· διομαδικές σχέσεις και στερεότυπα.</p>	
ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΦΗΒΕΙΑΣ	Παράδοση - ΚΨΒ 050
Ελένη Βιταλάκη	<i>Παρασκευή 17:30-20:30, Δ2-Γ</i>
<p>Στο μάθημα θα περιγράφονται και θα συζητηθούν συγκριτικά και κριτικά βασικές όψεις της ανάπτυξης κατά την εφηβική ηλικία (γνωστική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη) μέσα από τις κλασικές και τις πιο σύγχρονες αναπτυξιακές θεωρίες.</p>	

ΦΥΛΟ, ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΥΓΚΙΝΗΣΕΙΣ	Σεμινάριο - ΚΨΓ 360
Δέσποινα Σταματοπούλου	<i>Πέμπτη 17:30-20:30, ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ</i>
<p>Το σεμινάριο αυτό θα διερευνήσει την πολυπλοκότητα του φαινομένου της “ταυτότητας του φύλου” σε σχέση με την λειτουργία των συναισθημάτων όπως αυτά διαμορφώνονται και οριοθετούνται ως κοινωνιο-πολιτισμικές κατασκευές. Η συγκρότηση του υλικού που θα προσφερθεί στους φοιτητές θα γίνει μέσα από ειδικότερες προσεγγίσεις που προέρχονται από τους χώρους της πολιτισμικής ψυχολογίας του εαυτού και της ψυχολογίας των συναισθημάτων. Η προσέγγιση αυτή θα εμπλουτιστεί - αντιπαραβληθεί με σχετικά επιχειρήματα όπως αυτά διατυπώνονται από την ψυχολογία της εξέλιξης του είδους.</p>	
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΓΝΩΣΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ	Σεμινάριο - ΚΨΒ 359
Βασιλική Τσούρτου	<i>Δευτέρα 11:30-14:30, Σ2</i>
<p>Θα διερευνηθούν οι μεταβλητές που επιδρούν στην ανάπτυξη των ανθρώπινων γνωστικών λειτουργιών (προσοχής, αντίληψης, μνήμης, σκέψης και γλώσσας) από τη γέννηση έως την εφηβεία. Θα αναπτυχθούν οι βιολογικές, κοινωνικές, πολιτισμικές και ψυχολογικές συνιστώσες της ανθρώπινης νοητικής ανάπτυξης. Θα περιγραφούν: α) σταδιοκρατικές θεωρίες (Piaget, Vygotsky και νεο-πιαζεϊκές θεωρίες), η θεωρία του Νου, καθώς και οι σύγχρονες ψυχολογικές θεωρίες γύρω από την ανάπτυξη των κινήτρων για επικοινωνία, με έμφαση στη θεωρία της Διυποκειμενικότητας και β) εισαγωγικά στοιχεία της Γνωσιακής Επιστήμης, όπως: σχέσεις εγκεφάλου και συνείδησης, δομικά και λειτουργικά μοντέλα της μελέτης του ανθρώπινου Νου και σχέσεις συγκίνησης και νόησης. Οι φοιτητές θα εκπονήσουν εργασία που θα βασίζεται σε ξενόγλωσση και ελληνόγλωσση βιβλιογραφία.</p>	
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΩΝ	Σεμινάριο - ΚΨΒ 380
Τηλέμαχος Ιατρίδης	<i>Τρίτη 14:30-17:30, ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ</i>
<p>Το σεμινάριο εστιάζει στο συστηματικό χαρακτήρα ο οποίος αναγνωρίζεται στο περιεχόμενο των στερεοτύπων κυρίως από πρόσφατες επεξεργασίες στην κοινωνική ψυχολογία. Εξετάζονται οι δομικές μεταβλητές από τις οποίες εξαρτώνται τα χαρακτηριστικά των στερεοτύπων, με έμφαση στις σχέσεις ισχύος μεταξύ κοινωνικών ομάδων. Μέρος του σεμιναρίου περιλαμβάνει τη συμμετοχή σε εμπειρική έρευνα πεδίου πάνω στο περιεχόμενο των στερεοτύπων.</p>	
ΔΙΑΓΕΝΕΑΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	Σεμινάριο - ΚΨΒ 350
Ελένη Βιταλάκη	<i>Τετάρτη 17:30-20:30, Σ2</i>
<p>Στο σεμινάριο οι τεταρτοετείς και τριτοετείς φοιτητές που έχουν περάσει τα δύο υποχρεωτικά μαθήματα Ψυχολογίας (Ψυχολογία Ι και ΙΙ) θα εργαστούν πάνω σε ξενόγλωσσα άρθρα σχετικά με την επικοινωνία ή την απουσία επικοινωνίας ανάμεσα στις γενεές στο σύγχρονο κόσμο. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στο ζήτημα της ποσότητας και κυρίως της ποιότητας της διαγενεαλογικής επικοινωνίας (π.χ. ανάμεσα στη γιαγιά, στη μητέρα και στην εγγονή, κ.ο.κ) και του ρόλου της επικοινωνίας στην ανάπτυξη όλων των συντρόφων και κυρίως των βρεφών, των νηπίων και των εφήβων.</p>	
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ	Παράδοση (Υ) - ΚΚΑ 100
Νίκος Παναγιωτόπουλος	<i>Τετάρτη 17:30-20:30, Δ2-Β</i>
<p>Στο πλαίσιο της παράδοσης αυτής θα αναλυθούν οι επιστημονολογικές και μεθοδολογικές αρχές που θεμελιώνουν την νομιμότητα μιας αυτόνομης επιστήμης του κοινωνικού. Στη συνέχεια θα αποσαφηνιστούν οι σχέσεις της κοινωνιολογίας με τις άλλες κοινωνικές επιστήμες. Τέλος, θα παρουσιαστούν τα κυρίαρχα συστήματα των αναλυτικών μεθόδων της κοινωνιολογίας με τρόπο ώστε να διευκρινιστεί ο επιστημονικός χαρακτήρας της επιστημονικής της προσέγγισης.</p>	
ΟΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΤΟΜΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	Παράδοση - ΚΕΑ 202

Απόστολος Πανταζής

Παρασκευή 17:30-20:30, Δ2-B

Η παράδοση θα εξετάσει τις δύο κύριες παραδόσεις στο εσωτερικό της επιστημολογίας των κοινωνικών επιστημών, τον μεθοδολογικό ατομισμό και τον μεθοδολογικό ολισμό. Συγκεκριμένα, από την παράδοση του μεθοδολογικού ατομισμού θα εξεταστούν τα έργα των Carl Menger, Max Weber και Karl Popper και αντίστοιχα από την παράδοση του μεθοδολογικού ολισμού τα έργα των Karl Marx, Karl Polanyi και Talcott Parsons. Τα θεματικά πλαίσια θα αφορούν τις αξιολογικές προϋποθέσεις των κοινωνικών επιστημών, τη σχέση των φυσικών και των κοινωνικών επιστημών και τη σχέση θεωρητικής αφαίρεσης και ιστορικότητας του κοινωνικού αντικειμένου.

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

Παράδοση - ΚΚΓ 110

Γιώργος Νικολακάκης

Τρίτη 17:30-20:30, Δ2-B

Γίνεται προσπάθεια να αναδειχθεί η σχέση κινηματογράφου κοινωνίας σε ένα πλαίσιο ιστορικό, κοινωνικό και ανθρωπολογικό. Μέσα από επιλεγμένα παραδείγματα ταινιών παρουσιάζονται τα καλλιτεχνικά ρεύματα, οι εθνικές σχολές και η εξέλιξη της κινηματογραφικής γλώσσας.

**ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΑΔΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ:
ΘΡΗΣΚΕΙΑ, ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΑ**

Παράδοση - ΚΚΓ 105

Άρης Τσαντηρόπουλος

Δευτέρα 11:30- 14:30, Δ2-B

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η διερεύνηση του επιστημολογικού, θεωρητικού και μεθοδολογικού υποβάθρου δύο εθνογραφιών: του Loring Danforth, *Τα Αναστενάρια της Αγίας Ελένης. Πυροβασία και Θρησκευτική Θεραπεία* (εκδ. Πλέθρον 1995) και της Jane Cowan, *Η Πολιτική του Σώματος. Χορός και Κοινωνικότητα στη Βόρεια Ελλάδα* (εκδ. Αλεξάνδρεια 1998). Επιπλέον, με σημείο αναφοράς τα δύο αυτά εθνογραφικά παραδείγματα θα συζητηθούν ευρύτερα θέματα μιας ανθρωπολογικής προσέγγισης των συμβολικών συστημάτων.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ

Παράδοση - ΚΚΓ 125

Νίκος Βαφέας

Δευτέρα 17:30-20:30, Δ2-B

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με το αντικείμενο και τη μέθοδο της πολιτικής κοινωνιολογίας, ενός κλάδου των κοινωνικών επιστημών που αναπτύσσεται ραγδαία τις τελευταίες δεκαετίες και φιλοδοξεί, μέσα από μία διεπιστημονική ουσιαστικά προσέγγιση, να παράσχει μία κοινωνιολογική «ανάγνωση» του Πολιτικού φαινομένου. Στο πλαίσιο του μαθήματος, το βάρος θα δοθεί αρχικά στην παρουσίαση της ιστορίας και της εξέλιξης του κλάδου της πολιτικής κοινωνιολογίας, ενώ, στη συνέχεια, θα μελετηθεί η σημασία και το περιεχόμενο μιας σειράς αναλυτικών κατηγοριών (όπως αυτές του «κράτους», της «εξουσίας», της «πολιτικής και κοινωνικής «ελίτ», του «πολιτικού κόμματος», του «κοινωνικού κινήματος», των «ομάδων συμφερόντων» κ.α.), οι οποίες συγκροτούν εντέλει το εννοιολογικό της οπλοστάσιο.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ

Παράδοση - ΚΚΓ 130

Νίκος Βαφέας

Τρίτη 14:30-17:30, Δ1-A

Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με μία ιδιάζουσα μεθοδολογική τάση των κοινωνικών επιστημών, την οποία μπορούμε σε γενικές γραμμές να ονομάσουμε «ιστορική κοινωνιολογία». Αρχικά, θα γίνουν κάποιες εισαγωγικές παρατηρήσεις αναφορικά με τη διαχρονική πορεία της σχέσης μεταξύ των επιστημών της ιστορίας και της κοινωνιολογίας, από τον 19^ο αιώνα μέχρι τις μέρες μας, και θα παρουσιαστεί εν συντομία η διαδικασία συγκρότησης της ιστορικής κοινωνιολογίας ως αυτόνομου ερευνητικού και θεωρητικού κλάδου των κοινωνικών επιστημών, κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Στη συνέχεια θα μελετηθεί το έργο επιφανών ιστορικών κοινωνιολόγων και θα συζητηθεί η συγκεκριμένη θεωρητική και μεθοδολογική συνεισφορά του καθενός στην ανάπτυξη του κλάδου. Τέλος, θα επιχειρηθεί μια κατηγοριοποίηση-ταξινόμηση των σύγχρονων μελετών με ιστορικο-κοινωνιολογικό προσανατολισμό, με κριτήριο τον τύπο της επιστημονικής εξήγησης που προτείνουν, και θα συζητηθούν κάποια επιστημολογικά προβλήματα που ανακύπτουν για κάθε κατηγορία ξεχωριστά.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Παράδοση - ΚΜΑ 250

Σταματίνα Κακλαράνη

Πέμπτη 11:30-14:30, Δ2-B

Η κοινωνική έρευνα εκφράζει τον διάλογο ανάμεσα στις ισχύουσες ιδέες, την κοινωνική πραγματικότητα και τα δεδομένα που την χαρακτηρίζουν. Η μορφή που προσλαμβάνει ο διάλογος καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από τις μεθόδους και τις τεχνικές που εφαρμόζονται. Η αποτελεσματική εφαρμογή των ερευνητικών μεθόδων προϋποθέτει όχι μόνον τις απαραίτητες γνώσεις για τις τεχνικές λεπτομέρειες που τις χαρακτηρίζουν, αλλά και τις θεωρητικές και τις τεχνικές παραδοχές στις οποίες στηρίζονται και επηρεάζουν τη συγκρότηση των δεδομένων και την ερμηνεία των αποτελεσμάτων.

Προτεινόμενο Περιεχόμενο:

Η διαπλοκή θεωρίας, μεθόδων και δεδομένων. Θεωρητικές έννοιες, μεταβλητές και μέτρηση. Η δειγματοληπτική έρευνα. Επιλογή και διατύπωση του προβλήματος της έρευνας (Ο σχεδιασμός στην κοινωνική έρευνα, Συλλογή δεδομένων: ερωτηματολόγιο, συνέντευξη ...). Η αναζήτηση της αιτιώδους συσχέτισης: μέθοδοι ποσοτικής ανάλυσης (Επεξεργασία δεδομένων, Ανάλυση και ερμηνεία).

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

Παράδοση - ΚΚΓ 130

Ήβη Δασκαλάκη

Τετάρτη 11:30-14:30, Δ2-B

Σκοπός του μαθήματος είναι η διερεύνηση της έννοιας του πολιτικού μέσα από τη συγκριτική μελέτη πολιτικών θεσμών δυτικών και μη δυτικών κοινωνιών. Θα μελετηθούν εθνογραφικά παραδείγματα που εστιάζουν σε θέματα που σχετίζονται με την εξουσία, το κράτος, την κοινωνική τάξη και διαστρωμάτωση, τον πολιτικό ρόλο της θρησκείας και τελετουργίας, την πολιτική διάσταση της συγγένειας. Επίσης, θα εξετασθούν οι έννοιες του έθνους και της μειονότητας, φαινόμενα εθνοτισμού και εθνικισμού καθώς και οι σχέσεις τοπικού και παγκόσμιου. Παράλληλα, θα αναλυθούν θεωρητικά κείμενα που επικεντρώνονται σε ζητήματα που καθορίζουν το πεδίο του πολιτικού στην ανθρωπολογία.

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ

Σεμινάριο- ΚΚΒ 430

Ήβη Δασκαλάκη

Τρίτη 14:30-17:30, Σ2

Με αφετηρία την παραδοχή ότι τα συναισθήματα εντάσσονται στη σφαίρα του πολιτισμού, θα προσεγγίσουμε την έννοια του συναισθήματος ως τόπο κοινωνικής σημασιοδότησης σε διαφορετικές εθνογραφικές συνάψεις. Ειδικότερα, θα διερευνηθούν οι τρόποι με τους οποίους τα συναισθήματα (π.χ. η αγάπη, ο φόβος, η προκατάληψη, η υπερηφάνεια) συνδέονται με την ταυτότητα, την ετερότητα, τις εντόπιες σχέσεις καθώς και με σωματικές πρακτικές και πρακτικές της καθημερινότητας. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στις παρακάτω θεματικές:

- πολιτισμικοί λόγοι για το συναίσθημα
- το συναίσθημα ως ενσώματη εμπειρία
- πολιτικές συναισθήματος
- συναισθήματα και ταυτότητα
- συναισθήματα και φύλο

ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΣΜΟΣ: Κ. ΜΑΡΞ, Κ. ΠΟΛΑΝΥΙ

Σεμινάριο - ΚΕΑ 518

Απόστολος Πανταζής

Τετάρτη 11:30-14:30, Σ1

Στο σεμινάριο οι φοιτητές/φοιτήτριες θα εργαστούν στα έργα των Karl Marx (*Κεφάλαιο Α τόμος*) και Karl Polanyi (*Ο Μεγάλος Μετασχηματισμός*), τα οποία ανέλυσαν, με κριτικό προσανατολισμό, την ιστορική διαδικασία ανάπτυξης της σύγχρονης κοινωνίας της αγοράς και έθεσαν, ταυτόχρονα, στο επίκεντρο της επιστημονικής συζήτησης τα προβλήματα των όρων αναπαραγωγής της κοινωνίας. Σκοπός του σεμιναρίου είναι να αναδειχθούν τα σημεία της κριτικής στο φιλελεύθερο επιχείρημα και του χειραφετητικού αιτήματος που προβάλλεται τόσο από την πλευρά της μαρξικής κριτικής όσο και από το λειτουργιστικό πρότυπο ανάλυσης του Κ. Polanyi.

H ΜΕΘΟΔΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟ-ΑΝΑΛΥΣΗΣ	Σεμινάριο - ΚΜΑ 591
Νίκος Παναγιωτόπουλος	<i>Πέμπτη 8:30-11:30, Σ1</i>
<p>Το σεμινάριο αποσκοπεί στην πρακτική εφαρμογή της μεθόδου της κοινωνιοανάλυσης, μιας μεθόδου η οποία έχει ως στόχο την σώρευση των αποτελεσμάτων μιας αναστοχαστικότητας πάνω στα εργαλεία και τα κεκτημένα τόσο της αντικειμενικής η αντικειμενιστικής γνώσης που παράγει η ποσοτική ή δομική ανάλυση, όσο και σε αυτά της αναλυτικής, κλινικού τύπου, πόζας που εστιάζει την προσοχή της στην ενικότητα της ιδιαίτερης περίπτωσης.</p>	
ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ	Σεμινάριο - ΚΚΒ 400
Αντώνης Γεωργούλας / Γιώργος Νικολακάκης	<i>Τετάρτη 14:30-17:30, Σ1</i>
<p>Στο σεμινάριο θα εστιάσουμε στον τρόπο που προσεγγίζουν τις σχέσεις κοινωνίας και γνώσης τα διάφορα ρεύματα της κοινωνιολογίας και της ανθρωπολογίας. Θα εργαστούμε πάνω σε βασικά και αντιπροσωπευτικά κείμενα των διαφόρων ρευμάτων (διαλεκτικός υλισμός, θετικισμός, μεθοδολογικός ατομικισμός, δομισμός, φαινομενολογία, θεωρίες κατασκευής, ερμηνευτική κλ.π).</p>	
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΕΣ	Σεμινάριο - ΚΔΒ 470 / ΦΒ341.1
Αντώνης Γεωργούλας / Πάνος Θεοδώρου	<i>Πέμπτη 11:30- 14:30, Σ2</i>
<p>Στο σεμινάριο, το οποίο έχει διπλό κωδικό, θα μελετήσουμε δύο διαφορετικά επίπεδα που αφορούν στη σχέση της κοινωνιολογίας και της ανθρωπολογίας με τις αξίες. Το πρώτο είναι οι αξίες ως αντικείμενο των κοινωνικών επιστημών και οι τρόποι κατασκευής του. Το δεύτερο, στο οποίο εμπλέκεται και η φιλοσοφία, είναι η σχέση των κοινωνιο-επιστημόνων με τις αξίες. Σε αυτό το επίπεδο θα απαντήσουμε στα ερωτήματα που αφορούν στην αξιολογική ουδετερότητα και στους διαφόρους τρόπους αξιολογικής δέσμευσης.</p>	
ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	Σεμινάριο - ΚΚΓ 401
Άρης Τσαντηρόπουλος	<i>Παρασκευή 14:30-17:30, Σ1</i>
<p>Οι τεχνικές, τις οποίες ο άνθρωπος έχει επινοήσει προκειμένου να οικειοποιηθεί και να ελέγξει αποτελεσματικά το περιβάλλον του, όπως και τα αντικείμενα που χρησιμοποιεί στις διάφορες περιστάσεις, διαφέρουν τόσο από κοινωνία σε κοινωνία όσο και κατά ιστορικές περιόδους. Αντικείμενο του σεμιναρίου είναι οι ανθρωπολογικές προσεγγίσεις του υλικού πολιτισμού και συγκεκριμένα οι τρόποι (πρακτικές, τελετουργίες, σχέσεις) με τους οποίους τα αντικείμενα σημασιοδοτούνται. Επιπλέον, θα εξεταστούν παράγοντες που επέδρασαν στην ανάπτυξη συγκεκριμένων τεχνικών, η σύνδεσή τους με συγκεκριμένες μορφές κοινωνικής οργάνωσης και θα συζητηθούν απόψεις που ταυτίζουν την τεχνολογική ή πολιτισμική υπεροχή με την δουλική υιοθέτηση του τεχνολογικού προτύπου του βιομηχανικού πολιτισμού.</p>	
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	Σεμινάριο - ΚΚΒ 440
Αντώνης Αστρινάκης	<i>Πέμπτη 14:30-17:30, Σ2</i>

Σταματίνα Κακλαμάνη

Παρασκευή 14:30-17:30, Σ1

Στην ελληνική κοινωνία ο θεσμός της οικογένειας είναι φορτισμένος με σημαντικό συμβολικό βάρος. Θεωρείται ως ο κατ' εξοχήν θεσμός αναπαραγωγής της πολιτισμικής ταυτότητας. Οι αρχές που διέπουν τη δημιουργία και τη λειτουργία της είναι ισχυρά προσδεσμένες σε παραδοσιακές συντεταγμένες, γεγονός που δικαιολογεί την αντίστοιχα προεξέχουσα θέση του θεσμού του γάμου στην Ελλάδα, κατ' αντίθεση με άλλες ευρωπαϊκές κοινωνίες. Ωστόσο, η διαδικασία του εκσυγχρονισμού και της οικονομικής ανάπτυξης επηρεάζει καθοριστικά την οικογένεια στη χώρα μας, προκαλώντας ασυμβατότητες και συγκρούσεις.

Στο πλαίσιο του προτεινόμενου Σεμιναρίου προτείνεται η διεπιστημονική προσέγγιση ζητημάτων αιχμής που άπτονται της οικογένειας, με έμφαση στην ελληνική οικογένεια: χαρακτηριστικά, μεταβολές, συγκρούσεις...

Ενδεικτική Θεματολογία:

Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις και ιδέες γύρω από την οικογένεια. Οι σχέσεις συγγένειας. Επίκαιροι προβληματισμοί σε συνάρτηση με τους ρόλους και την κατανομή αρμοδιοτήτων στο πλαίσιο της οικογενειακής ζωής. Οικογένεια και σύγχρονη κοινωνία (οικογένεια και κοινωνικός έλεγχος, οικογένεια και κοινωνική εξουσία, η γυναίκα μέσα στην οικογένεια και την κοινωνία- γυναικεία απασχόληση και μητρότητα, η οικογενειακή τάξη ανάμεσα στην ιδιωτική και δημόσια τάξη).

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ

Άσκηση – ΚΠΒ 010

**Αναστασάκη , Ζερβουδάκη, Καρίμαλη, Λουλαδάκη,
Παρασκευαΐδη,**

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Παράδοση (Υ) - ΚΠΑ 030

Αικατερίνη Δαλακούρα

Τρίτη 11:30-14:30, Δ3-7Α

Σκοπός των παραδόσεων είναι: α) η εισαγωγή των φοιτητών/τριών στη μελέτη, κατανόηση και ερμηνεία της πορείας της νεοελληνικής εκπαίδευσης (19^{ος} και 20ός αιώνας) και β) η αναλυτική παρουσίαση και κριτική προσέγγιση επιμέρους εκπαιδευτικών «επεισοδίων».

Εισαγωγικά συζητούνται θέματα επιστημολογίας της Ιστορίας της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης: η θεματολογία, οι οπτικές προσέγγισης και η μεθοδολογία έρευνας που εμφανίζονται στην νεοελληνική ιστοριογραφία και συγκροτούν το επιστημονικό «προφίλ» του κλάδου. Στη συνέχεια, παρουσιάζεται σε αδρές γραμμές η οργάνωση και η εξέλιξη του εκπαιδευτικού συστήματος συγκριτικά στις κοινότητες και στο κράτος (διάρθρωση, εσωτερική δομή, προσανατολισμός, εκπαιδευτική φιλοσοφία) σε συνάρτηση με το πολιτικο-ιδεολογικό και κοινωνικο-οικονομικό πλαίσιο των δυο χώρων, προκειμένου να διερμηνευτούν οι εκάστοτε εκπαιδευτικές επιλογές, ο κοινωνικός τους ρόλος και το ιδεολογικό τους περιεχόμενο. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα κοινωνικο-πολιτικά ιδεολογικά ρεύματα και κινήματα (εθνισμός-εθνικισμός, μεγαλοϊδεατισμός, φεμινισμός, γυναικείος ανθρωπισμός, δημοτικισμός), στην εκπαιδευτική φιλοσοφία (διαφωτιστικό, νεοανθρωπιστικό παιδαγωγικό ιδεώδες, ιδεώδες της νέας αγωγής) και στις παιδαγωγικές θεωρίες που προσδιόρισαν ή επιδίωξαν τον επαναπροσδιορισμό του περιεχομένου και του προσανατολισμού της νεοελληνικής εκπαίδευσης. Τέλος, στο παραπάνω πλαίσιο εξετάζονται ειδικότερα θέματα όπως, το γλωσσικό ζήτημα και ο εκπαιδευτικός όμιλος, η μέση εκπαίδευση των γυναικών, η διεκυστίνδα μεταρρύθμισης-αντιμεταρρύθμισης στον 20ό αιώνα και οι τελευταίες εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις (1997, 2005).

Η αξιολόγηση των φοιτητών/τριών θα στηριχτεί σε γραπτή εξέταση με βάση επιλεγμένη βιβλιογραφία και σημειώσεις που θα κατατεθούν σε ειδικό φάκελο.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Παράδοση (Υ)* - ΚΠΒ 001

Ελένη Κατσαρού*Δευτέρα 11:30-14:30, Δ3-7^A**[Παρακολουθείται από τους φοιτητές του 4^{ου} εξαμήνου και πάνω]

Καταρχήν θα εξηγηθούν βασικοί όροι της Διδακτικής και του Αναλυτικού Προγράμματος, όπως οι όροι διδακτικοί στόχοι, διδακτικό υλικό, μέθοδος διδασκαλίας και διδακτικές αρχές. Στη συνέχεια θα εξηγήσουμε καθέναν από αυτούς τους όρους αναλυτικά φέρνοντας συγκεκριμένα παραδείγματα από τη διδακτική πράξη. Ιδιαίτερη έμφαση θα δώσουμε σε διδακτικές μεθόδους που αυξάνουν την αυτενέργεια των μαθητών, τη δημιουργικότητά τους, τη διερευνητική τους διάθεση και τη συνεργατικότητα τους (π.χ. ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, σχέδιο δράσης/project). Παράλληλα, θα μιλήσουμε για την προετοιμασία και την πορεία της διδασκαλίας και θα οργανώσουμε ενδεικτικά σχέδια μαθήματος για φιλολογικά αντικείμενα (Νεοελληνική Λογοτεχνία και Γλώσσα, Αρχαία Ελληνικά, Ιστορία). Τέλος θα αναφερθούμε σε ζητήματα αξιολόγησης του μαθητή προβάλλοντας τεχνικές αξιολόγησης που στοχεύουν στη βελτίωσή του και όχι στενά στον έλεγχο της επίδοσής του.

ΤΟ ΦΥΛΟ ΣΑΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΤΑΞΗ

Παράδοση - ΚΔΓ 200

Ζαχαρίας Παληός*Δευτέρα 14:30-17:30, Δ3-7A*

Μια σύγκριση των εκπροσώπων του γυναικείου φύλου με τους γόνους των χαμηλών κοινωνικών τάξεων. Και οι δύο ομάδες παρουσιάζουν ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά, τα κυριότερα εκ των οποίων είναι υπο-εκπροσώπηση στα κέντρα εξουσίας και λήψεως αποφάσεων, χαμηλά και ασαφή κίνητρα κοινωνικής ανόδου και αποκλεισμοί διαφόρων τύπων που είναι άσχετοι των προσόντων και των ικανοτήτων των υπό εξέταση ατόμων.

Κύρια βοηθήματα: Γιώτα Παπαγεωργίου, *Φεμινισμός και Ηγεμονία*. Pierre Bourdieu, *Η Ανδρική Κυριαρχία*.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Παράδοση - ΚΠΒ 002

Αγγελική Καψάσκη*Τρίτη 17:30-20:30, Δ3-7A*

Το μάθημα υποστηρίζει τη διδακτική της ιστορίας στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση συνδέοντάς την με την ιστοριογραφία και τα θεωρητικά της ερωτήματα όπως διαμορφώθηκαν στο τέλος του 20^{ου} αιώνα αλλά και τις νέες διερευνητικές μαθητοκεντρικές μεθόδους διδασκαλίας. Προηγείται μια ιστορική αναδρομή της διδασκαλίας της Ιστορίας στις χώρες της Ευρώπης και την Ελλάδα και κριτική παρουσίαση της σύγχρονης κατάστασης (*Αναλυτικά προγράμματα, σκοποί του μαθήματος, μεθοδολογία, σχολικά εγχειρίδια*) σε σύγκριση με τις οδηγίες του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ουνέσκο. Κατόπιν παρουσιάζονται επιστημολογικές παραδοχές της Νέας Ιστορίας σε ζητήματα τα οποία σχετίζονται άμεσα με τη διδασκαλία της ιστορίας (το αντικείμενο και η αντικειμενικότητα της ιστορίας, οι θεματικές της, οι προσεγγίσεις, οι μέθοδοι και τα εργαλεία). Θα δοθούν επίσης στοιχεία για το σχεδιασμό και οργανωση της διδασκαλίας του μαθήματος και θα παρουσιαστούν εφαρμογές διδακτικών μοντέλων στην Ιστορία. Το μάθημα στο μεγαλύτερο μέρος του, θα επικεντρωθεί στην παρουσίαση σχεδίων μαθημάτων, όπου θα αξιοποιούνται εναλλακτικές διδακτικές μέθοδοι και τεχνικές, - αξιοποίηση ιστορικών πηγών, της λογοτεχνίας των νέων τεχνολογιών κλπ με στόχο μέσα από την διδασκαλία της ιστορίας να συνδυάζεται τόσο η απόκτηση ιστορικών γνώσεων όσο και η διαμόρφωση γνωστικών δεξιοτήτων και η άρθρωση κριτικής σκέψης από τους μαθητές.

ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ: ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΣΤΟ

Παράδοση - ΚΠΒ 021

ΣΧΟΛΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Στέλλα Κουτσουράκη*Τετάρτη 17:30-20:30, ΕΜΠ. ΚΕΝΤΡΟ*

Περιγραφή: Σκοπός του μαθήματος είναι η γνωριμία των φοιτητών/τριών με σύγχρονα ζητήματα που απασχολούν τη σχολική παιδαγωγική, η συνειδητοποίηση των συνθηκών που επιβάλλουν τον εμπλουτισμό της διδασκαλίας με νέα γνωστικά αντικείμενα, η γνωριμία τους με τα περιεχόμενά τους και τους στόχους που υπηρετούν, η ενημέρωσή τους για το ισχύον θεσμικό πλαίσιο και η εξοικείωσή τους με τις προσεγγίσεις και τους τρόπους που τα θέματα αυτά βρίσκουν εφαρμογή στη σχολική πράξη.

Αξιολόγηση:

- Γραπτή εξέταση με δυνατότητα προσθετικής εργασίας.
- Περιορισμένος αριθμός απαλλακτικών εργασιών, οι οποίες παρουσιάζονται στην τάξη, με την υποστήριξη διαφανειών.

Σημ.: Όσοι/ες επιθυμούν να αναλάβουν προσθετική ή απαλλακτική εργασία θα πρέπει να παρακολουθήσουν υποχρεωτικά μια παράδοση, στο πλαίσιο του συγκεκριμένου μαθήματος, σχετική με την εκπόνηση και συγγραφή της.

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Σεμινάριο - ΚΠΓ 320

Αικατερίνη Δαλακούρα

Πέμπτη 11:30-14:30, Σ1

Σκοπός του σεμιναρίου είναι η εισαγωγή των φοιτητών/τριών στην εξέλιξη του προβληματισμού για τη γυναίκα εκπαίδευση και η άσκησή τους στη μελέτη πηγών και στη συγγραφή ιστορικών εργασιών.

Το μάθημα διαρθρώνεται σε 2 κύκλους: α) εισηγήσεις, β) εκπόνηση-παρουσίαση εργασιών.

α) Οι εισηγήσεις αφορούν στη θεματική της *γυναικείας εκπαίδευσης και στις μεθοδολογικές προσεγγίσεις*. Ειδικότερα: 1) Εστιάζονται στην παρουσίαση της εξέλιξης της γυναικείας εκπαίδευσης και του σχετικού προβληματισμού στο χώρο των ελληνικών κοινοτήτων και του κράτους κατά το 19^ο και 20^ο αιώνα. Θα παρουσιαστεί και θα συζητηθεί το σύστημα της εκπαίδευσης των γυναικών (είδη σχολείων, κατευθύνσεις σπουδών, περιεχόμενα μάθησης, σκοποί και στόχοι, ταξικός προσανατολισμός), οι αντιλήψεις/θέσεις για τη φύση των γυναικών, τον κοινωνικό τους προορισμό, την αναγκαιότητα και το σκοπό της εκπαίδευσής τους, και η επίδραση των αντιλήψεων αυτών στη διαμόρφωση του είδους και των περιεχομένων του εκπαιδευτικού συστήματος. 2) Από τις μεθόδους και τις τεχνικές που χρησιμοποιούνται στην έρευνα της ιστορίας της εκπαίδευσης θα παρουσιαστούν η ιστορική/ερμηνευτική μέθοδος και η τεχνική της βιογραφικής προσέγγισης.

β) Οι εργασίες θα είναι ατομικές ή/και ομαδικές και θα αφορούν: 1) στη μελέτη πρωτογενών πηγών για τη διερεύνηση των αξόνων -σκοπών της γυναικείας εκπαίδευσης στα διαφορετικά είδη σχολείων και σε διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές του ελληνισμού κατά τη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου, 2) στη χρήση αυτοβιογραφικών κειμένων γυναικών –κυρίως εκπαιδευτικών- της περιόδου αυτής, καθώς και λογοτεχνικών με αναφορά στη γυναικεία εκπαίδευση/κοινωνική ζωή/κοινωνική παρουσία ως ιστορικών πηγών, αφενός, για την αναδόμηση της εκπαιδευτικής ιστορίας του χρόνου και τόπου αναφοράς των κειμένων και αφετέρου, για τη μελέτη της σχέσης “ευρύτερου θεσμικού πλαισίου/ιδεολογίας - ταυτότητας/υποκειμενικότητας των γυναικών”. Η εκπόνηση των εργασιών θα γίνει με βάση τις ερευνητικές μεθόδους που παρουσιάζονται στον πρώτο κύκλο του σεμιναρίου.

Οι πρωτογενείς πηγές και το αυτοβιογραφικό υλικό που θα χρησιμοποιηθεί για την εκπόνηση των εργασιών, όπως και ενδεικτική βοηθητική βιβλιογραφία, εμπεριέχονται στο «Πρόγραμμα διδασκαλίας» που θα διανεμηθεί στους φοιτητές/τριες κατά την πρώτη συνάντηση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΚΕΙΜΕΝΩΝ:

Σεμινάριο - ΚΠΑ 340

ΚΕΙΜΕΝΟΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Ελένη Κατσαρού

Πέμπτη 8:30-11:30, Σ2

Το βασικό θέμα που θα μας απασχολήσει είναι πώς προσεγγίζουμε κείμενα (κάθε είδους κείμενο, νέας ή αρχαίας ελληνικής γλώσσας) προκειμένου να το διδάξουμε. Γιατί οι μαθητές διδάσκονται κείμενα, τι θέλουμε να πετύχουμε με τη διδασκαλία; Απαντήσεις θα αναζητήσουμε κυρίως σε δύο θεωρίες: την κειμενοκεντρική προσέγγιση και τη θεωρία του γραμματισμού. Οι θεωρίες αυτές θα εξηγηθούν αναλυτικά και θα παρουσιαστούν παραδείγματα εφαρμογών τους στη διδακτική πράξη. Οι εργασίες των φοιτητών θα αποτελούν απόπειρες συνδυασμού των θεωριών αυτών με πρακτικές δοκιμές σε διάφορα φιλολογικά μαθήματα (Νεοελληνική Λογοτεχνία και Γλώσσα, Αρχαία Ελληνικά, Ιστορία).

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ

Σεμινάριο - ΚΠΓ 310

Ζαχαρίας Παληός

Τρίτη 11:30-14:30, Σ1

Ο εκπαιδευτικός συνεχίζει να διαδραματίζει ένα από τους σημαντικότερους – αν όχι τον σημαντικότερο – ρόλους στην εκπαίδευση. Αποτελεί τον διαμεσολαβητή μεταξύ των μαθητών και της κοινωνίας. Το έργο του θεωρείται το μαύρο κουτί του εκπαιδευτικού συστήματος. Το μάθημα καλύπτει τους εκπαιδευτικούς των τριών βαθμίδων.

Αγγελική Καψάσκη

Παρασκευή 17:30-20:30, Σ1

Στόχος του σεμιναρίου είναι να εξοικειωθούν οι φοιτητές με τη διαθεματική ή θεματοκεντρική προσέγγιση όπως εισάγεται στο σχολείο από τα νέα Προγράμματα Σπουδών (ΔΕΠΣ) και να καταστούν ικανοί να εκπονοούν διδακτικές εφαρμογές της διαθεματικότητας στη σχολική πράξη στο πλαίσιο μικρών ομάδων, υλοποιώντας δραστηριότητες που προτείνονται από τα νέα σχολικά εγχειρίδια του Γυμνασίου. Να εξοικειωθούν με τη θεωρία, δομή και λογική ενός σχεδίου εργασίας, και να αναπτύξουν, να εφαρμόζουν και αξιολογούν διαθεματικά σχέδια εργασίας. Γενικότερα να μπορούν οι φοιτητές να εφαρμόσουν μεθόδους παιδοκεντρικής διδασκαλίας και διερευνητικής και συνεργατικής μάθησης με στόχο την κατάκτηση από τους μαθητές της διαδικαστικής γνώσης, του να μάθουν δηλαδή πώς να μαθαίνουν.

Μετά από τρεις εισαγωγικές εισηγήσεις από τη διδάσκουσα που θα αναφέρονται στην Διαθεματικότητα και τη μέθοδο Project, οι φοιτητές στηριζόμενοι στο παραπάνω θεωρητικό πλαίσιο και παραδείγματα θα κληθούν να προγραμματίσουν την εργασία των μαθητών με την μέθοδο των διαθεματικών σχεδίων εργασίας. Τα θέματα των εργασιών μπορεί να είναι της δικής τους επιλογής ή να επιλέγονται από τα προτεινόμενα από το ΔΕΠΣ ή τα νέα βιβλία των Φιλολογικών μαθημάτων για το Γυμνάσιο ή τέλος να εντάσσονται στη θεματική της Τοπικής Ιστορίας σύμφωνα με τις προτάσεις και τα παραδείγματα από το αντίστοιχο βιβλίο του καθηγητή. Η αξιολόγηση θα γίνει με βάση την σεμιναριακή εργασία και την παρακολούθηση και την ενεργό συμμετοχή στο σεμινάριο.

Στέλλα Κουτσουράκη

Τρίτη 17:30-20:30, Σ2

Σκοπός του σεμιναρίου είναι να συμβάλει στην κατανόηση από τους φοιτητές/τριες της πολλαπλότητας των παραγόντων που διέπουν τη διδακτική διαδικασία και στην εξοικείωσή τους με στρατηγικές που θα τους επιτρέπουν να διαμορφώνουν ένα παιδαγωγικό πλαίσιο διαχείρισης των ετεροτήτων. Πιο συγκεκριμένα, στοχεύει στη συνειδητοποίηση των νέων δεδομένων της σύγχρονης σχολικής πραγματικότητας, στην ενημέρωση για τις πολλαπλές εκφάνσεις της ανομοιογένειας των σχολικών τάξεων και στην εξοικείωση των φοιτητών/τριών με τρόπους και μέσα παιδαγωγικής και διδακτικής αντιμετώπισης της ανομοιογένειας αυτής. Οι φοιτητές/τριες θα εκπονήσουν εργασίες που θα επιλέξουν από τους παρακάτω θεματικούς άξονες:

Θεματικοί άξονες:

1^{ος}: Μορφές ανομοιογένειας στη σχολική τάξη

2^{ος}: Η αξιολόγηση στην ανομοιογενή τάξη

3^{ος}: Παιδαγωγικές & διδακτικές προσεγγίσεις στην ανομοιογενή τάξη